Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 5 september 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv 2002/22/EG – Samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster – Artikel 26.5 – Det gemensamma europeiska larmnumret – Tillhandahållande av information om varifrån samtalet kommer”

I mål C-417/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Vilniaus apygardos administracinis teismas (Regionala förvaltningsdomstolen i Vilnius, Litauen) genom beslut av den 21 juni 2018, som inkom till domstolen den 26 juni 2018, i målet

AW,

BV,

CU,

DT

mot

Lietuvos valstybė, företrädd av Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, Bendrasis pagalbos centras och Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Vilaras (referent) samt domarna K. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin och N. Piçarra,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: enhetschefen M. Aleksejev,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 2 maj 2019,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– AW, BV, CU och DT, genom L. Šaltinytė, biträdd av L. Žalnieriūnas, advokatas,

* Rättegångsspråk: litauiska.

– Litauens regering, genom R. Dzikovič, K. Dieninis och R. Krasuckaitė, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom G. Braun, S. L. Kalėda, L. Nicolae och A. Steiblytė, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 26 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) (EGT L 108, 2002, s. 51), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG av den 25 november 2009 (EUT L 337, 2009, s. 11) (nedan kallat direktiv 2002/22).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan AW, BV, CU och DT (nedan kallade AW m.fl.), å ena sidan, och Lietuvos valstybė (litauiska staten), å andra sidan, vilken företräds av Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (tillsynsmyndigheten för kommunikation), Bendrasis pagalbos centras (alarmeringscentralen) och Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (Republiken Litauens inrikesdepartement). Målet rör att AW m.fl. har begärt skadestånd.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2002/22

3 I skäl 36 i direktiv 2002/22 anges följande:

”Det är viktigt att användare kan ringa det gemensamma europeiska larmnumret 112 och alla övriga nationella larmnummer avgiftsfritt från alla telefoner, inbegripet telefonautomater, utan att behöva använda betalningsmedel. … Den information om varifrån samtalet kommer, som skall göras tillgänglig för larmtjänsterna i den mån det är tekniskt genomförbart, kommer att förbättra nivån för skydd av och säkerhet för användare av 112-tjänster och bistå larmtjänsterna i deras arbete, under förutsättning att förmedlingen av samtal och associerade data till larmtjänsterna säkerställs. …”

4 I artikel 26 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att samtliga slutanvändare av de tjänster som avses i punkt 2, inbegripet användare av allmänna telefonautomater, kan ringa larmtjänster avgiftsfritt och utan att behöva använda sig av något betalningsmedel genom att använda det gemensamma europeiska larmnumret 112 och eventuella nationella larmnummer som specificerats av medlemsstaterna.

2. I samråd med nationella regleringsmyndigheter, larm- och räddningstjänster samt leverantörer ska medlemsstaterna se till att företag som tillhandahåller slutanvändare en elektronisk kommunikationstjänst för uppringning av nationella samtal till ett eller flera nummer inom en nationell nummerplan ger tillgång till larmtjänster.

3. Medlemsstaterna ska se till att samtal till det gemensamma europeiska larmnumret 112 besvaras korrekt och behandlas på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem. Dessa samtal ska besvaras och hanteras minst lika snabbt och effektivt som samtal till nationella larmnummer, där sådana fortfarande används.

…

5. Medlemsstaterna ska se till att berörda företag tillhandahåller information om varifrån samtalet kommer avgiftsfritt för den myndighet som handhar larmsamtal så snart som samtalet når den myndigheten. Detta gäller alla samtal till det gemensamma europeiska larmnumret 112. Medlemsstaterna får utvidga denna skyldighet till att även omfatta samtal till nationella larmnummer. De behöriga regleringsmyndigheterna ska fastställa kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet kommer.

…”

Direktiv 2009/136

5 I skäl 39 i direktiv 2009/136 anges följande:

”Slutanvändare bör kunna ringa och ha tillträde till larmtjänster med vilken telefonitjänst som helst där det går att ringa via ett eller flera nummer i den nationella telefonnummerplanen. … Skyldigheten att tillhandahålla information om varifrån samtalet kommer bör stärkas för att öka skyddet för medborgarna. I synnerhet bör företagen tillhandahålla larmtjänsterna information om varifrån samtalet kommer så snart samtalet når tjänsten oberoende av vilken teknik som har använts. …”

Litauisk rätt

Republiken Litauens lag nr IX-2135 om elektronisk kommunikation

6 I artikel 34.10 i Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas nr IX-2135 (Republiken Litauens lag nr IX-2135 om elektronisk kommunikation) av den 15 april 2004 (Žin., 2004, nr 69–2382), i den lydelse som är relevant i det nationella målet, föreskrevs följande:

”Alla leverantörer av allmänna kommunikationsnät och/eller elektroniska kommunikationstjänster ska garantera, i enlighet med de förfaranden och villkor som föreskrivs av tillsynsmyndigheten för kommunikation, sina abonnenter och/eller användare av allmänna elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet personer som använder telefonautomater och abonnenter och/eller användare med funktionsnedsättning, fri tillgång till de larmtjänster som tillhandahålls av myndigheterna.”

7 I artikel 68.2 i samma lag föreskrevs följande:

”Leverantörer av allmänna kommunikationsnät och/eller elektroniska kommunikationstjänster ska för varje nödsamtal till alarmeringscentralen avgiftsfritt tillhandahålla, utan samtycke från abonnenten eller den faktiska användaren av de elektroniska kommunikationstjänsterna, lokaliseringsuppgifter (inbegripet trafikuppgifter). Lokaliseringsuppgifter ska vid varje nödsamtal tillhandahållas avgiftsfritt så

snart alarmeringscentralen besvararar nödsamtalet. Alarmeringscentralen ska också tillhandahålla förslag till tillsynsmyndigheten för kommunikation angående villkoren för exaktheten och tillförlitligheten på lokaliseringsuppgifterna om uppringaren. Med hänsyn till förslagen från alarmeringscentralen ska tillsynsmyndigheten för kommunikation fastställa villkoren för exaktheten och tillförlitligheten på lokaliseringsuppgifterna om uppringaren. Leverantörer av allmänna kommunikationsnät och/eller elektroniska kommunikationstjänster ska erhålla ersättning för kostnader avseende förvärv, installation (anpassning), uppdatering och stöd för maskinutrustning (och därmed sammanhängande programvara) som inte krävs för att säkerställa leverantörens ekonomiska verksamhet, utan som krävs för att tillhandahålla lokaliseringsuppgifter (inbegripet trafikuppgifter) till alarmeringscentralen, ur statliga medel i enlighet med det förfarande som fastställs av regeringen. Andra bestämmelser i denna punkt ska genomföras på det sätt och enligt de villkor som anges i artikel 34.10 i denna lag.”

Reglerna om tillgång till larmtjänster

8 Direktören för tillsynsmyndigheten för kommunikation fastställde genom beslut nr 1V-1087 av den 7 november 2011 regler för abonnenters och användares tillgång till de larmtjänster som tillhandahålls av myndigheterna (nedan kallade reglerna om tillgång till larmtjänster).

9 I punkt 4.5.4.1 i nämnda regler föreskrivs att leverantörer av mobilnätverk ska tillhandahålla lokaliseringsuppgifter med en exaktheten som visar basstationstäckning (per sektor) (*Cell-ID*). Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat att det i reglerna inte föreskrivs den minsta exaktheten med vilken en basstation ska kunna tillhandahålla uppringarens lokalisering eller med vilken täthet basstationerna ska vara utplacerade.

10 I punkt 4.5.4.2 i reglerna om tillgång till larmtjänster föreskrivs följande: 95 procent av alla lokaliseringsuppgifter ska tillhandahållas inom 20 sekunder från tidpunkten för anslutning till alarmeringscentralens-server eller från den tidpunkt då alarmeringscentralen skickar en förfrågan till leverantören av ett mobilt nätverk eller mobila kommunikationstjänster.

11 I punkt 4.5.4.3 i reglerna för tillgång till larmtjänster föreskrivs att systemet för tillhandahållande av lokaliseringsuppgifter från leverantörer av mobila nätverk ska vara fullt duplicerat och att tillgängligheten inte får vara mindre än 97 procent per år.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

12 AW m.fl. är närstående till ES, en flicka på 17 år som har blivit offer för en kriminell handling. Det framgår av de handlingar som inkommit till domstolen att ES den 21 september 2013, vid 6-tiden på morgonen i en förort till Panevėžys (Litauen) kidnappades, våldtogs och brändes levande i bagageutrymmet på en bil. ES som var inlåst i bagageutrymmet ringde till den litauiska alarmeringscentralen från en mobiltelefon genom det gemensamma europeiska larmnumret 112 ett tiotal gånger för att be om hjälp. Alarmeringscentralens utrustning visade emellertid inte numret på den mobiltelefon som användes, vilket hindrade alarmeringscentralens personal från att lokalisera henne. Det har inte gått att fastställa huruvida den mobiltelefon som ES använde hade ett SIM-kort eller varför hennes nummer inte var synligt för alarmeringscentralen.

13 AW m.fl. väckte talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att litauiska staten skulle förpliktas att ersätta den ideella skada som brottsoffret, ES, och de själva såsom närstående hade lidit. Till stöd för sin talan gjorde de gällande att Republiken Litauen i praktiken inte har säkerställt ett korrekt genomförande av artikel 26.5 i direktiv 2002/22. Denna underlåtenhet har fått till följd att det var omöjligt att förmedla information om var ES befann sig till polisen, vilket hindrade dem från att hjälpa henne.

14 Den hänskjutande domstolen tar upp frågan huruvida artikel 26.5 i direktiv 2002/22 ålägger en skyldighet att förmedla information om varifrån samtalet kommer när samtal rings från enheter utan SIM-kort. Den tar vidare upp frågan huruvida informationen om varifrån samtalet kommer, i ett fall som det i det nationella målet, där nationell lagstiftning i en medlemsstat tillåter att det går att ringa till 112 från en mobiltelefon utan SIM-kort, ska fastställas enligt artikel 26.5 i direktiv 2002/22.

15 För det fall det skulle anses att medlemsstaterna, när samtal till 112 rings från en mobiltelefon utan SIM-kort, ska se till att säkerställa lokaliseringen av uppringaren, vill den hänskjutande domstolen även få klarhet i huruvida den tillämpliga litauiska lagstiftningen – med hänsyn till de skyldigheter som följer av artikel 26.5 i direktiv 2002/22 – gör det möjligt att säkerställa en tillräckligt korrekt lokalisering av uppringaren.

16 Den hänskjutande domstolen har slutligen påpekat att om det visar sig att de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ska se till att säkerställa lokaliseringen av en person som ringer 112, även i de fall då personen ringer från en mobiltelefon utan SIM-kort, måste den även pröva frågan huruvida det måste finnas ett direkt orsakssamband mellan den aktuella medlemsstatens överträdelse av denna skyldighet och den skada som de enskilda har lidit eller om det räcker att det finns ett indirekt orsakssamband när det, enligt nationell lagstiftning och/eller rättspraxis, är tillräckligt att det finns ett sådant orsakssamband för att en av förutsättningarna för att den aktuella medlemsstaten ska ådra sig skadeståndsansvar ska uppfyllas.

17 Mot denna bakgrund beslutade Vilniaus apygardos administracinis teismas (Regionala förvaltningsdomstolen i Vilnius, Litauen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen.

”1) Reglerar artikel 26.5 i direktiv 2002/22 … obligatoriskt tillhandahållande av lokaliseringsuppgifter när samtal rings från mobila enheter utan SIM-kort?

2) När nationell lagstiftning i en medlemsstat tillåter att personer ringer [112] utan SIM-kort, innebär denna omständighet att lokaliseringsuppgifter ska fastställas för sådana nödsamtal enligt artikel 26.5 i direktiv 2002/22 …?

3) Är den nationella lagstiftning som fastställs i punkt 4.5.4 i [reglerna om tillgång till larmtjänster], i vilken det bland annat föreskrivs att leverantörer av mobilnätverk ska tillhandahålla lokaliseringsuppgifter med en exakthet som visar basstationstäckning (per sektor) (… *Cell-ID*), men i vilken det inte anges den minsta exakthet (i fråga om avstånd) med vilken basstationerna ska fastställa var den som ringer befinner sig eller den täthet med vilken basstationerna ska vara utplacerade (i fråga om avstånd mellan dessa), förenlig med bestämmelsen i artikel 26.5 i direktiv 2002/22 …, enligt vilken det anges att de behöriga regleringsmyndigheterna ska fastställa kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet kommer?

4) Om svaren på den första tolkningsfrågan och/eller den andra tolkningsfrågan innebär att en medlemsstat är skyldig att se till att lokaliseringsuppgifter fastställs enligt artikel 26.5 i direktiv 2002/22 …, och/eller svaret på den tredje tolkningsfrågan innebär att den nationella lagstiftningen inte är förenlig med artikel 26.5 i direktiv 2002/22 …, i vilken det anges att de behöriga regleringsmyndigheterna ska fastställa kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet kommer, är en nationell domstol skyldig, när den prövar frågan om ersättning för skada, att fastställa att det förelåg ett direkt orsakssamband mellan åsidosättandet av unionsrätten och den skada som de enskilda personerna lidit eller är det tillräckligt att fastställa att det förelåg ett indirekt orsakssamband mellan överträdelsen av unionsrätten och den skada som de enskilda personerna lidit när det, enligt nationell rätt och/eller

rättspraxis, är tillräckligt att fastställa att det förelåg ett indirekt orsakssamband mellan de rättsstridiga handlingarna och den skada som de enskilda personerna lidit för att skadeståndsansvar ska uppstå?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra frågan

18 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den andra frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 26.5 i direktiv 2002/22 ska tolkas så, att den ålägger en skyldighet för medlemsstaterna att se till att berörda företag tillhandahåller information om varifrån samtalet kommer avgiftsfritt för den myndighet som handhar larmsamtal till 112 så snart som samtalet når den myndigheten, vilket även omfattar samtal från en mobiltelefon utan SIM-kort.

19 Det ska inledningsvis påpekas att den litauiska regeringen i sitt skriftliga yttrande till domstolen har gjort gällande att en sådan situation inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 26.5 i direktiv 2002/22, utan att detta regleras av den nationella rätten i varje medlemsstat, vilket i förevarande fall är litauisk rätt.

20 Det är i detta avseende tillräckligt att påpeka att föremålet för den första och den andra frågan nämligen är huruvida artikel 26.5 i direktiv 2002/22 är tillämpligt i en sådan situation som den som är i fråga i det nationella målet. Den hänskjutande domstolen har således genom sina frågor inte begärt att EU-domstolen ska tolka den litauiska rätten utan att den ska tolka EU-rätten och i synnerhet direktiv 2002/22.

21 Vad gäller svaret på dessa frågor framgår det av själva ordalydelsen i artikel 26.5 i direktiv 2002/22 att ”alla samtal till det gemensamma europeiska larmnumret” omfattas av skyldigheten att tillhandahålla information om varifrån samtalet kommer.

22 Det ska även erinras om att domstolen redan har slagit fast att det följde av artikel 26.3 i direktiv 2002/22, i dess ursprungliga lydelse, vilken motsvarar punkt 5 i samma artikel i den nuvarande lydelsen av detta direktiv, att denna bestämmelse ålägger medlemsstaterna, i den utsträckning det är tekniskt genomförbart, att uppnå ett resultat, som inte endast består i att införa lämplig lagstiftning utan också består i att alla samtal till 112 kan lokaliseras och informationen faktiskt vidarebefordras till larmtjänsterna (dom av den 11 september 2008, kommissionen/Litauen, C-274/07, EU:C:2008:497, punkt 40).

23 Det kan följaktligen inte godtas att samtal till 112 från en mobiltelefon utan SIM-kort inte omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde.

24 Mot denna bakgrund ska den första och den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 26.5 i direktiv 2002/22 ska tolkas så, att den ålägger en skyldighet för medlemsstaterna att, i den mån det är tekniskt genomförbart, se till att berörda företag tillhandahåller information om varifrån samtalet kommer avgiftsfritt för den myndighet som handhar larmsamtal till 112 så snart som samtalet når den myndigheten, vilket även omfattar samtal från en mobiltelefon utan SIM-kort.

Den tredje frågan

25 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida den nationella lagstiftningen, i vilken det fastställs kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet till 112 kommer, är förenlig med artikel 26.5 i direktiv 2002/22.

26 Den hänskjutande domstolen har särskilt uttryckt tvivel, såsom framgår av punkt 9 ovan, om huruvida en medlemsstat kan begränsa sig till att föreskriva att lokaliseringsuppgifter om varifrån samtalet till 112 kommer ska tillhandahållas med en exakthet som visar basstationstäckning. Det kan nämligen krävas av operatörerna att den information som tillhandahålls, med en minimiexakthet, anger avståndet mellan uppringaren och den basstation som samtalet har sänts från. Den hänskjutande domstolen har dessutom påpekat att det i den tillämpliga litauiska lagstiftningen varken föreskrivs den täthet med vilken basstationerna ska vara utplacerade eller maxavståndet mellan dessa.

27 Det ska i detta avseende inledningsvis betonas att det enligt EU-domstolens praxis ankommer på den behöriga nationella domstolen att pröva huruvida en nationell lagstiftning är förenlig med unionsrätten. EU-domstolen är när den prövar en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF endast behörig att tillhandahålla den nationella domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som denna kan behöva för att pröva huruvida den nationella rätten är förenlig med unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 juli 2014, Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, punkt 126).

28 Mot denna bakgrund finner EU-domstolen att den tredje frågan ska omformuleras och att den hänskjutande domstolen genom nämnda fråga vill få klarhet i huruvida artikel 26.5 i direktiv 2002/22 ska tolkas så, att den ger medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet till 112 kommer, vilket ger dem möjlighet att begränsa dessa till att det ska gå att identifiera den basstation som samtalet sänds ifrån.

29 Det framgår av lydelsen i artikel 26.5 sista meningen i direktiv 2002/22, såsom den litauiska regeringen och Europeiska kommissionen har framhållit i sina yttranden till domstolen, att medlemsstaterna har ett visst utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet till 112 kommer. Berörda företag ska i enlighet med första meningen i samma punkt tillhandahålla den informationen avgiftsfritt för den myndighet som handhar larmsamtal.

30 Det framgår emellertid av skäl 36 i direktiv 2002/22 och skäl 39 i direktiv 2009/136 att den obligatoriska förmedlingen av information om varifrån samtalet kommer syftar till att förbättra nivån på skyddet och säkerheten för användare av 112-tjänster och att bistå larmtjänsterna i deras arbete.

31 Kriterierna för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet kommer ska således under alla omständigheter, i den mån det är tekniskt genomförbart, säkerställa att lokaliseringen av uppringarens position är så tillförlitlig och korrekt som krävs för att larmtjänsterna ska kunna hjälpa vederbörande på ett lämpligt sätt.

32 Det utrymme för skönsmässig bedömning som medlemsstaterna har vid fastställandet av dessa kriterier begränsas således av behovet att säkerställa att den förmedlade informationen kan användas för att faktiskt lokalisera uppringaren och således att larmtjänsterna kan ingripa.

33 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att göra en sådan bedömning, som i hög grad är teknisk och har ett nära samband med särdragen i det litauiska mobila telekommunikationsnätverket.

34 Mot denna bakgrund ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 26.5 i direktiv 2002/22 ska tolkas så, att den ger medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet till 112 kommer. Det ska emellertid preciseras att de kriterier som medlemsstaterna fastställer, i den mån det är tekniskt genomförbart, ska säkerställa att lokaliseringen av uppringarens position är så tillförlitlig och korrekt som krävs för att larmtjänsterna ska kunna hjälpa vederbörande på ett lämpligt sätt. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida detta är fallet.

Den fjärde frågan

35 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida unionsrätten ska tolkas så, att ett indirekt orsakssamband mellan en överträdelse av unionsrätten som kan tillskrivas en medlemsstat och den skada som en enskild har lidit – när det i enlighet med den medlemsstatens nationella lagstiftning räcker att det finns ett sådant indirekt orsakssamband mellan den rättsstridiga handlingen som de nationella myndigheterna har gjort sig skyldiga till och den skada som en enskild har lidit för att staten ska ådra sig skadeståndsansvar – även ska anses räcka för att den medlemsstaten ska ådra sig skadeståndsansvar för nämnda överträdelse av unionsrätten.

36 Den litauiska regeringen har i sitt yttrande till domstolen bestritt att det räcker att det finns ett indirekt orsakssamband mellan den rättsstridiga handlingen och den vållade skadan för att litauiska staten ska ådra sig skadeståndsansvar enligt nationell rätt. Enligt den litauiska regeringen framgår det av tillämpliga litauiska bestämmelser att det för att staten ska ådra sig skadeståndsansvar måste finnas ett direkt orsakssamband mellan den rättsstridiga handlingen som de nationella myndigheterna har gjort sig skyldiga till och åsidosättandet av rättigheten för den enskilde som lidit skada.

37 Det är i detta avseende tillräckligt att påpeka att det inte ankommer på EU-domstolen att, inom ramen för det system för samarbete mellan domstolar som införts genom artikel 267 FEUF, uttala sig om tolkningen av nationella bestämmelser eller att avgöra eller kontrollera om den hänskjutande domstolens tolkning av dessa bestämmelser är korrekt (dom av den 26 mars 2015, Macikowski, C-499/13, EU:C:2015:201, punkt 51 och där angiven rättspraxis).

38 Vad gäller svaret på den fjärde frågan, kan det visserligen konstateras att bland de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en medlemsstat ska ådra sig skadeståndsansvar för skada som har vållats enskilda genom sådana överträdelser av unionsrätten som kan tillskrivas medlemsstaten, ingår att det ska finnas ett direkt orsakssamband mellan överträdelsen av unionsrätten och den skada som de enskilda har lidit (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 oktober 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punkt 94 och där angiven rättspraxis).

39 Det framgår emellertid av domstolens praxis att det, i de fall då en medlemsstat kan tillskrivas en överträdelse av unionsrätten, är inom ramen för den nationella skadeståndsrätten som staten ska ersätta följderna av den vållade skadan, förutsatt att de villkor som fastställs i nationell lagstiftning i fråga om skadeståndsansvar inte är mindre förmånliga än de som avser liknande ersättningsanspråk som grundas på nationell rätt (likvärdighetsprincipen) (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 oktober 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punkt 123 och där angiven rättspraxis).

40 Härav följer att i de fall då det i enlighet med en medlemsstats nationella lagstiftning, såsom denna tolkats i rättspraxis av de nationella domstolarna, har fastställts att det räcker att det finns ett indirekt orsakssamband mellan den medlemsstatens överträdelse av den nationella rätten och den vållade skadan för att staten ska ådra sig skadeståndsansvar, ska i enlighet med likvärdighetsprincipen ett indirekt orsakssamband mellan en överträdelse av unionsrätten som kan tillskrivas medlemsstaten i fråga och den skada som de enskilda har lidit även anses räcka för att den medlemsstaten ska ådra sig skadeståndsansvar för den överträdelsen.

41 Mot denna bakgrund ska den fjärde frågan besvaras enligt följande. Unionsrätten ska tolkas så, att ett indirekt orsakssamband mellan en överträdelse av unionsrätten som kan tillskrivas en medlemsstat och den skada som en enskild har lidit – när det i enlighet med den medlemsstatens nationella lagstiftning räcker att det finns ett sådant indirekt orsakssamband mellan den rättsstridiga handlingen som de nationella myndigheterna har gjort sig skyldiga till och den skada som en enskild har lidit för att staten ska ådra sig skadeståndsansvar – även ska anses räcka för att den medlemsstaten ska ådra sig skadeståndsansvar för nämnda överträdelse av unionsrätten.

Rättegångskostnader

42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

1) **Artikel 26.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG av den 25 november 2009, ska tolkas så, att den ålägger en skyldighet för medlemsstaterna att, i den mån det är tekniskt genomförbart, se till att berörda företag tillhandahåller information om varifrån samtalet kommer avgiftsfritt för den myndighet som handhar larmsamtal till det gemensamma europeiska larmnumret 112 så snart som samtalet når den myndigheten, vilket även omfattar samtal från en mobiltelefon utan SIM-kort.**

2) **Artikel 26.5 i direktiv 2002/22, i dess lydelse enligt direktiv 2009/136, ska tolkas så, att den ger medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet till det gemensamma europeiska larmnumret 112 kommer. Det ska emellertid preciseras att de kriterier som medlemsstaterna fastställer, i den mån det är tekniskt genomförbart, ska säkerställa att lokaliseringen av uppringarens position är så tillförlitlig och korrekt som krävs för att larmtjänsterna ska kunna hjälpa vederbörande på ett lämpligt sätt. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida detta är fallet.**

3) **Unionsrätten ska tolkas så, att ett indirekt orsakssamband mellan en överträdelse av unionsrätten som kan tillskrivas en medlemsstat och den skada som en enskild har lidit – när det i enlighet med den medlemsstatens nationella lagstiftning räcker att det finns ett sådant indirekt orsakssamband mellan den rättsstridiga handlingen som de nationella myndigheterna har gjort sig skyldiga till och den skada som en enskild har lidit för att staten ska ådra sig skadeståndsansvar – även ska anses räcka för att den medlemsstaten ska ådra sig skadeståndsansvar för nämnda överträdelse av unionsrätten.**

Underskrifter